

8. Makohon, K., 2002. Diahnostyka hotovnosti pedahohiv do poshukovoi diialnosti (ped.innovatsii) [Diagnostics of the readiness of teachers for search activity (pedagogical innovations)], *Ridna shkola*, 1, 27-29.
9. Markova, A.K., 1996. *Psihologija professionalizma* [Psychology of professionalism], Moskva: Pedagogika, 256.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-227-240>
УДК 378:005-051:33

Каньоса Наталія Григорівна,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3716-9112>
nata_ka@ukr.net, natkanesa@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Анотація. Статтю присвячено проблемі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до організації забезпечення творчого розвитку дітей дошкільного віку. Проаналізовано сучасні вимоги до професійної підготовки педагогів; уточнено зміст понять «підготовка», «професійно-педагогічна підготовка», «хронологія». Уточнено, що професійне становлення майбутнього вихователя в процесі його підготовки у вищій школі передбачає не тільки оволодіння визначеної сукупністю знань, умінь, навичок, а й його особистісне самовдосконалення, активізацію професійної позиції, виховання таких якостей, як комунікабельність, творчість, тактовність, критичність та ін.

Проаналізовано нормативно-правову базу щодо забезпечення реалізації дошкільної освіти в Україні.

Встановлено, що реалізація Державного стандарту дошкільної освіти в Україні забезпечить єдність і наступність процесу реформування дошкільної та початкової освіти, забезпечить реалізацію основних цінностей, які покладені в основу освітнього процесу, дозволить на державному рівні впровадити принцип педагогіки партнерства, який так важливий в умовах соціально-економічних змін, що відбуваються в країні, а особливо під час пандемії COVID-19.

Розкрито основні методологічні аспекти підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до організації забезпечення творчого розвитку дітей. Визначено принципи побудови змісту дошкільної дидактики з урахуванням вимог сучасності. Встановлено, що дієвою методикою при підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей є методика корекційних шпалер В. Кулешова, яка являє собою різновид методів за допомогою впливу кольором на організм та розвиток різних здібностей дітей, зокрема творчих.

Обґрунтовано, що представлена у дослідженні «Програма роботи з готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей», буде сприяти вдосконаленню педагогічної майстерності педагогів-вихователів ЗДО.

Ключові слова: професійна підготовка; вихователь; заклад дошкільної освіти; творчий розвиток; діти дошкільного віку; творчість.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. У теперішній час особливо гостро стоїть проблема забезпечення закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) професійними педагогічними кадрами, здатними до ефективного вирішення освітньо-виховних завдань. Складність вирішення цієї проблеми на сучасному етапі обумовлена багатьма соціально-економічними чинниками.

Освітньо-виховна робота в ЗДО базується на ключових позиціях гуманізації цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми. Якість дошкільного виховання багато в чому визначається характером спілкування і взаємодії дорослого з дитиною. Аналіз досліджень показує, що особливості взаємодії вихователя з дітьми дошкільного віку впливають на психо-емоційний і особистісний розвиток дитини; тип відносин до дітей і стиль керівництва ними визначають взаємини в дитячому суспільстві, його структуру, забезпечують стан задоволеності і психологічного комфорту дітей в ЗДО. Тому у вихователів, які організують взаємодію з дітьми, повинні бути сформовані професійно значущі особистісні якості, теоретичні та практичні знання, вміння і навички, мотиваційно-ціннісні відносини, що визначають професійну готовність до взаємодії, заснованого на індивідуальному підході до дитини, і успішність його здійснення [1].

Практика показує, що, з одного боку, підвищуються вимоги до педагога-вихователя, що працює з маленькою дитиною, підкреслюючи соціальну значимість і затребуваність його професії, а, з іншого боку, – професійна готовність вихователів до взаємодії з дітьми. Звідси виникає значущість проблеми формування у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей, взаємодії з дітьми як умови ефективного здійснення навчально-виховного процесу, підвищення професійної майстерності, гуманізації та співпраці з дітьми, батьками, колегами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У системі професійної освіти велика увага приділяється середній ланці, яка знаходиться в тісній взаємодії зі сферою праці та направлено на підготовку фахівців-практиків, здатних ефективно реалізовувати безпосередньо сам процес діяльності. Саме цей освітній рівень покликаний забезпечити підготовку практично орієнтованих фахівців у сфері дошкільної освіти.

В останні роки питання спілкування зайняли одне з провідних місць в наукових дослідженнях: в роботах філософів розкривається залежність між суспільними відносинами, діяльністю і спілкуванням та досліджується питання про роль спілкування у формуванні особистості (І. Кон, М. Лісіна, А. Мудрик та ін.). Значний внесок в осмислення сутності спілкування, його ролі в формуванні особистості внесли психологи (Б. Ананьєв, А. Бодальов, О. Бондарчук, Л. Карамушка, О. Ковальова та ін.).

Сутність спілкування як «суб'єкт-суб'єктна» взаємодія розкривається в роботах багатьох вітчизняних педагогів і психологів (А. Алексюк, О. Абдулліна, Л. Артемова, Ю. Бабанський, В. Беспалько, І. Богданова, В. Бондар, А. Богуш, Т. Бурлаєнко, В. Вергасов, Л. Вовк, Н. Гузій, О. Дубініна, І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Лисенко, Л. Мітіна, О. Мороз, Н. Ничкало та ін.).

Психологи (Л. Виготський, П. Гальперін, С. Рубінштейн та ін.) розглядають розвиток особистості як активне засвоєння дитиною норм духовної і матеріальної культури в процесі діяльності, від характеру якої, і особливостей взаємин, що складаються між дитиною і дорослим, залежить процес формування особистості. Видатні представники педагогіки співробітництва (К. Вентцель, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Л. Толстой, К. Ушинський, С. Шацький та ін.) вивчали роль колективу і педагога в формуванні особистості дитини, розвиток особистості в умовах вільного виховання.

Роль педагогічної взаємодії на ранніх етапах онтогенезу, коли закладається базис особистісної культури дитини, розглядають Л. Божович, Л. Виготський, В. Давидов, Д. Ельконін та ін. Отже, тема дослідження є актуальною і представляє великий інтерес для подальших досліджень.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою дослідження є аналіз наукових здобутків у галузі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей.

Відповідно до мети визначено такі **завдання** статті:

- здійснити аналіз наукових здобутків у галузі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей;
- визначити переваги застосування методики корекційних шпалер В. Кулешова
- розробити Програму роботи готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Законодавчим підґрунтям реалізації дошкільної освіти в Україні є Закон України «Про освіту», який регулює суспільні відносини в сфері навчання та виховання дітей, а також в професійній, науковій підготовці громадян, Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про дитяче харчування», Укази Президента України «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні», Постанова КМУ від 29.07.2015 № 530 «Про внесення змін до Положення про дошкільний навчальний заклад», Наказ МОН України про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) № 33 від 12.01.2021 р. та інші нормативно-правові документи.

Метою реалізації Закону України «Про освіту» є «...всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і

суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [2].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про дошкільну освіту» «дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою частиною системи безперервної освіти в Україні. Дошкільна освіта – цілісний процес, спрямований на: забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб» [2]

Зі слів Міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета «Дошкільна освіта є невід'ємним складником та першим рівнем у системі освіти – стартовою платформою особистісного розвитку дитини» [3].

Затверджений новий Державний стандарт дошкільної освіти в Україні за словами С. Шкарлета «...забезпечить підвищення якості дошкільної освіти в Україні та приведення її до відповідності міжнародним стандартам. В основу документа покладено ідеї гуманістичної педагогіки, патріотичного та громадянського виховання та солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей дошкільного віку» [3].

На нашу думку, реалізація Державного стандарту дошкільної освіти в Україні забезпечить єдність і наступність процесу реформування дошкільної та початкової освіти, забезпечить реалізацію основних цінностей, які покладені в основу освітнього процесу, дозволить на державному рівні впровадити принцип педагогіки партнерства, який так важливий в умовах соціально-економічних змін, що відбуваються в країні, а особливо під час пандемії COVID-19.

Аналізуючи нормативно-правову базу щодо забезпечення дошкільної освіти в Україні ми дійшли висновку, що сучасна система дошкільної освіти розвивається як відкрита, варіативна, орієнтована на надання якісних освітніх послуг сім'ям, які мають дітей дошкільного віку.

У зв'язку з цим, все більш гострою стає потреба у вихователі-професіоналі, здатному з урахуванням мінливих соціально-економічних умов, загальної ситуації в системі освіти самостійно приймати відповідальні рішення і прогнозувати їх можливі наслідки. Це педагог, що відрізняється мобільністю, динамізмом, конструктивністю, що володіє розвиненим почуттям відповідальності за долю дітей.

Зміст професійної компетентності сучасного вихователя закладу дошкільного освіти передбачає надання якісної педагогічної допомоги батькам, повноцінний розвиток дошкільнят, гнучкий облік потреб кожної родини [4].

Підготовка майбутніх вихователів була актуальною завжди. У визначенні поняття «професійно-педагогічна готовність», ми зробили висновок про те, що професійна готовність майбутнього вихователя до взаємодії з дітьми є цілісною особистісно утворення, що сполучає в собі мотиваційно-ціннісні ставлення до педагогічної діяльності, професійно і соціально значущі якості особистості вихователя, професійну спрямованість, певну сукупність професійно-педагогічних знань, умінь і навичок [1].

На заклад дошкільної освіти (далі – ЗДО) в сучасних умовах розвитку нашого суспільства покладаються дуже відповідальні соціальні завдання – навчати, виховувати і готувати до життя те покоління людей, праця і талант, ініціатива і творчість яких будуть визначати соціально-економічний, науково-технічний і моральний прогрес українського суспільства в майбутньому.

Зміст навчання дітей дошкільного віку є однією з найактуальніших у дошкільній дидактиці, адже ефективність навчання залежить передусім від його змістового наповнення. Зміст навчання дітей дошкільного віку має відповідати таким основним принципам, які окреслені у Державному стандарті дошкільної освіти: демократичність (формування засад демократичного суспільства, де кожен може бути почутим, має право на самовираження та активну участь); рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, незалежно від місця проживання, фінансового забезпечення чи фізичних/інтелектуальних можливостей); сталий розвиток (засади екологічної та економічної свідомості, відповідальності за власні дії та оточення); міжвідомча взаємодія (співпраця психологічної, соціальної та медичної служб); державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації, керівництві й управлінні дошкільною освітою; соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу (засновники закладів освіти, батьки, керівники та працівники закладів дошкільної освіти, фахівці, що надають освітні послуги дітям дошкільного віку, інші фахівці) [5].

На нашу думку, при вихованні дітей дошкільного віку педагогічними працівниками ЗДО також мають бути враховані такі принципи:

1. *Принцип зв'язку знань і вмінь із життям.* Передбачає поєднання ознайомлення дітей з навколишнім середовищем із знаннями та їх можливим використанням. Відповідно до нього дітям слід не лише давати знання, а й формувати пізнавальні вміння, необхідні для самостійного освоєння навколишньої дійсності.

2. *Принцип науковості знань.* Зобов'язує пропонувати дітям для засвоєння точно визначені наукою положення, відкривати їм дійсність такою, якою вона є.

3. *Принцип системності знань.* Визначає структуру знань, які повинні опанувати діти. Системність надає знанням дієвості, придатності для ефективного використання у пізнавальній діяльності й у вирішенні практичних завдань. За словами К. Ушинського, лише розумна система, яка виходить із суті предметів, дає цілковиту владу над знаннями.

4. *Принцип виховної й розвивальної спрямованості знань.* Передбачає включення у програму знань, які формували б свідоме ставлення до навколишньої дійсності, оскільки саме предметні знання забезпечують виховний і розвивальний вплив.

5. *Принцип доступності знань.* Вимагає включення у програму таких знань і вмінь, які враховували б пізнавальні можливості дітей.

6. *Принцип «Педагогіки партнерства».* Акцентовано на ролі педагога, вихователя як фасилітатора розвитку дитини (від англ. facilitate – допомагати, направляти, полегшувати). Такий фахівець стимулює процес розвитку дитини, створюючи для цього: атмосферу психологічної підтримки; обстановку інтелектуального й емоційного благополуччя.

За змістом навчання дітей дошкільного віку є енциклопедичним, тобто програма знань зорієнтована на широкий обсяг предметів і явищ дійсності. Цього

вимагає соціальний розвиток дитини, адже вона, інтегруючись у соціальне середовище, повинна у ньому орієнтуватися і діяти. Тому зміст програми охоплює знання, уміння і навички з найрізноманітніших сфер (про людину, об'єкти живої і неживої природи, з літератури, образотворчого мистецтва, музики, лічби); видів діяльності людини (трудої, мовленнєвої, образотворчої, музично-виконавської, конструкційної, пізнавальної, рухової), а також правила поведінки та ін. Диференціація різних сфер дійсності у змісті навчання дошкільників необхідна для підготовки їх до предметного навчання у школі.

Якщо розглядати зміст освітнього процесу з урахуванням впровадження Державного стандарту дошкільної освіти, то в організації освітнього процесу в ЗДО мають бути реалізовані обов'язково такі підходи: діяльнісний; компетентнісний; інтегрований; особистісно орієнтований [5]. Компетентності у дошкільнят, відповідно до стандарту дошкільної освіти, мають формуватися у просторі освітніх ліній завдяки організації педагогом основних видів діяльності.

Цілісний особистісний розвиток дитини дошкільного віку досягається завдяки взаємозв'язаному поєднанню між: освітніми лініями (напрямами та змістом освітнього процесу); видами діяльності, які є базовими для дошкільного віку; компетентностями, що відображають індивідуальний досвід дитини (Рис.1) [5].

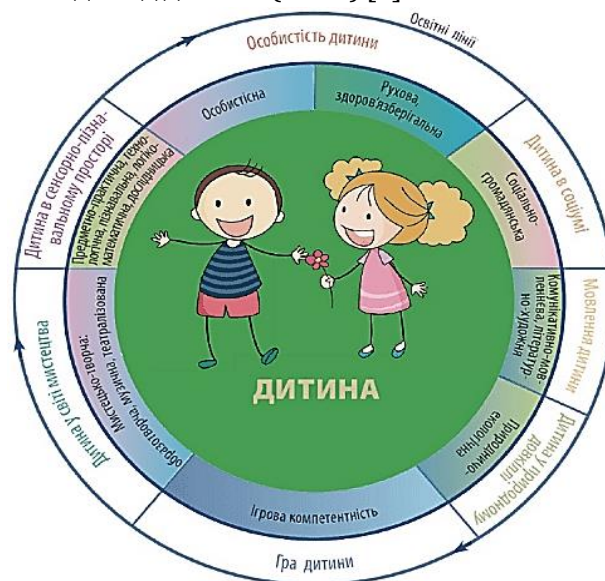

Рис. 1. Реалізація особистісного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти [5]

З рис. 1 видно, що усі освітні лінії БКДО пов'язані з освітніми галузями, які затверджені Державним стандартом початкової освіти, що в свою чергу тільки підтверджує забезпечення наступності, відповідно до стандарту дошкільної освіти, між дошкільною та початковою освітою завдяки узгодженості, спільним для дошкільної та початкової освіти принципам, підходам і цінностям.

Дошкільна дидактика розглядає навчання як двоєдиний процес взаємодії вихователя і дітей, спрямований на засвоєння дітьми знань, умінь і навичок, всебічний розвиток їх як особистостей. Навчання є особливо могутнім джерелом і засобом розумового розвитку, якщо вихователь надає дитині можливість для самостійного пошуку.

У контексті сучасних уявлень про мету освіти як розвиток компетентностей дитини (тобто готовності до вирішення нових завдань і дій в ситуації невизначеності), на наш погляд, при визначенні критеріїв результативності дошкільної освіти необхідно орієнтуватися саме на досягнення дітей в розвитку творчих здібностей, для яких дошкільне дитинство є сензитивним періодом, дані характеристики є одночасно актуальними для дошкільнят і такими, що готують дитину до включення в нове шкільне життя. Крім того показником благополучності дитини є її емоційний стан, який відображається в рівні тривожності та ініціативності, фізичного здоров'я [6].

Критерії якості дошкільної освіти лише тоді стануть реальними орієнтирами для навчання та виховання дітей, коли вони будуть переведені в показники і включені в реальну систему оцінки якості роботи і освітнього закладу і конкретного педагога.

Головні критерії оцінки ефективності дошкільної освіти – показники особистісного зростання дитини: чим адекватніше, ефективніше та різноманітніше розв'язує дитина доступні вікові навчальні та життєві проблеми, тим вища оцінка роботи закладу дошкільного освіти.

Для підвищення ефективності забезпечення творчого розвитку дітей ми пропонуємо майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти використовувати корекційно-оздоровчі панно (шпалери) В. Кулешова (Метод корекційних шпалер Валерія Анатолійовича Кулешова). Корекційно-оздоровчі картини В. Кулешова – це одна з нових форм корекційно-оздоровчого живопису, яка позитивно впливає на забезпечення творчого розвитку дітей.

Запропонована методика є однією з форм прояву науки хромалогії. Наука «Хромалогія» (від грецького *chromas* – «колір» у *logos* – «навчання») наука про кодований колір. Вона ґрунтується на тому, що кожна біологічна і небіологічних структура на землі має спадкову життєву програму – «код», Який знаходиться в конкретному просторово-часовому відрізку – «гені» [7].

Методика шпалер В. Кулешова являє собою різновид методів за допомогою впливу кольором на організм та розвиток різних здібностей дітей, зокрема творчих.

Корекційно-оздоровчі панно В. Кулешова (далі – КОПК), поєднують в собі китайську медицину і математичний розрахунок інформаційного впливу кольору і форми на біологічні процеси, яка побудована за принципом допомогою принципу «Не подобається» і заміну негативного стану людини на позитивне при виборі концепції «Подобається». Правильний вибір призводить до досягнення бажаного едукативного ефекту. У методі В. Кулешова враховано положення і функціонування органів в просторі і в часі, що збігається з сучасними уявленнями про зміну молекул за законом динамічної геометрії залежно від їх освітленості.

Наведемо приклади використання методики корекційних шпалер В. Кулешова [8] на заняттях, використовуючи ігри, зроблені з кольорово-інформаційних панно.

Гра «Збери квадрат». Завдання: збери квадрат з геометричних фігур одного кольору.

Гра «Ланцюг фігур». Ця гра схожа на доміно. Кожному гравцеві видається набір з 18 фігур. У нього входить три фігури (овал, квадрат, трикутник) трьох кольорів, двох розмірів (великі і маленькі).

Перший учасник гри кладе на стіл будь-яку фігуру. Наступний викладає фігуру, що відрізняється від першої тільки однією ознакою (кольором, формою або розміром). І так далі... Тому, хто зробив неправильний хід фігура повертається. Виграє той, хто перший викладе всі фігури.

Використовуючи зазначені ігри ми можемо розвивати дитячі творчі інтереси й одночасно навчати та виховувати; вдало поєднувати ігрову діяльність із «серйозним навчанням»; створювати ситуації успіху; викликати цікавість, позитивні емоції, що створює позитивну атмосферу на заняттях.

Для підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей нами було розроблено Програму роботи з готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей, яка включає низку прогресивних вправ, які сприяють вдосконаленню педагогічної майстерності педагогів-вихователів ЗДО. Далі представляємо запропоновану Програму:

Програма роботи з готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей

Вправа «Креативні шифрувальники» (5 хвилин)

Мета. Спонукає педагогів до творчості, оригінальності, креативності.

Педагоги поділяються на дві команди. Завдання: «розшифрувати» кожен букву заданих слів (креативність і творчість) у рамках теми семінару.

Приклад:

Т – технологія

В – варіативність

О – оригінальність

Р – рішучість

Ч – чутливість

І – ініціативність

С – самовдосконалення

Т – толерантність

Б – здатність дивуватись

Вправа «Веселі музики» (5 хвилин)

Мета. Створення позитивного настрою, зняття емоційної напруги, подолання власних бар'єрів до креативності.

Педагоги поділяються на пари. Один бере музичний інструмент, інший підспівує мелодію. Завдання для наступної пари: вгадати мелодію та програти її. Далі ця пара загадує власну мелодію наступній парі. У разі потреби в процес можна включати всіх присутніх.

Вправа «Розрізана картинка» (5 хвилин)

Мета. Розвиток уяви педагогів, здатності до оригінальності під час творчої роботи.

На аркуш формату А4 наклеєні фрагменти не пов'язаних між собою за змістом картинок. Завдання: завершити «шедевр», використовуючи фломастери, ножиці, кольоровий папір, пластилін тощо. Наприкінці роботи створюємо загальний колаж.

Вправа «Підкажи вірш» (10-15 хвилин)

Мета. Усвідомлення учасниками гри власних творчих можливостей.

На стенді написано перші слова віршів, слід придумати закінчення.

Діточки пішли гуляти...
Вітерець дмухнув, дмухнув...
Захотілось вранці-рано...
Батьки розсердилися, дитина...
Якщо вас образили зранку,...
Кулька – наче голова...
Вправа «Гра з м'ячем» (10 хвилин)

Мета. Усвідомлення бар'єрів креативності. Усі учасники тренінгу стають у коло.
– Зараз я буду кидати м'яч і називати будь-який предмет. Той, хто отримує м'яч, повинен назвати три нестандартні засоби застосування цього предмета, а після відповіді кинути м'яч наступному учасникові й назвати свій предмет-завдання. М'яч повинен отримати кожний учасник, реагувати треба дуже швидко. Якщо хтось не може назвати варіанти нестандартного використання предмета, йому допомагають інші гравці.

Запитання для обговорення після гри:

- 1) Що було найважчим у грі?
- 2) Як ви почувалися під час гри?
- 3) Що допомагало або заважало виконувати завдання?

Вправа «Стара казка: неупереджений погляд» (10-15 хвилин)

Мета. Розвиток уміння долати стереотипи.

– Зараз ми з вами спробуємо прочитати добре відому казку й поставити запитання: «Що залишилося поза увагою?». Як приклад давайте згадаємо казку «Червона Шапочка». (Коротко пригадуємо зміст.) Цей сюжет викликав у мене такі запитання: «Чи був батько у дівчинки? Чому дитина відмовилася від власного імені? Чому дівчинка пішла одна лісом? Що відчувала мама, коли відправила її одну? Навіщо вона це зробила, з яких причин? Чи зустріла б Червона Шапочка Вовка, пішовши дорогою? А чи всі, хто ходить по дорозі, безпечні? Як мала поводитися Червона Шапочка, зрозумівши, що їй загрожує небезпека? Чому Вовк одразу не з'їв Червону Шапочку?..»

– А тепер спробуйте самостійно підібрати цікаві незвичні запитання до казки «Маша й три ведмеді».

Вправа «Чарівна колега» (5 хвилин)

Мета. Розвиток уяви, здатність подолати стереотипи в сприйманні колег, розвиток емпатії.

Педагоги поділяються на пари. Завдання: використовуючи косметику, перуки, стрічечки, шарфи тощо, створити новий образ для педагога-вихователя.

Вправа «Портрет» (5 хвилин)

Мета. Відпрацювати вміння усвідомлювати креативність як якість особистості.

– Зараз ви спробуєте намалювати на аркуші поняття «креативність» так, як її розумієте. Кожний працює самостійно, не обговорюючи завдання з колегами.

Після закінчення роботи кожний розповідає про свій малюнок, про те, як він зрозумів поняття «креативність» і «творчість».

Вправа «Мікрофон» (2-3 хвилини)

Мета. Рефлексія роботи групи та власної активності протягом заняття, зворотний зв'язок щодо проведеного тренінгу.

Передаючи по колу уявний мікрофон, кожний учасник відповідає на такі запитання:

– Як ви почуваетесь? Чи здійснилися ваші очікування від нашої зустрічі? Чи зможете ви скористатися тими вміннями та навичками, які сьогодні продемонстрували під час гри, у своїй подальшій роботі.

Робота у групах

Інтерактивна гра «Перевтілення». Тривалість гри: 7-10 хвилин.

Відповідальний: практичний психолог.

Мета. Розвивати творчість та креативність вихователів.

Обладнання: календарик, канцелярська скріпка, коректор, маркер, ручка, ножиці, файл, калькулятор, трафаретна лінійка, записник, фотокамера.

Хід гри. Психолог. Протягом дня ми всі граємо різні ролі, навіть не помічаючи цього. Сьогодні я пропоную вам виконати дещо незвичні для вас ролі. Зараз кожна команда витягне по три предмети. Завдання: уявити себе цим предметом та презентувати себе з точки зору обраної ролі як учасника сьогоднішнього семінару.

Приклад. «Я – телефонна трубка. Я дуже важлива річ. Якби не я та мої сестри, ви не мали б змоги приїхати сьогодні на такий цікавий семінар. Іноді зі мною буває моя менша сестричка – фотокамера, яка може лишити вам напам'ять багато чудових спогадів!».

Інтерактивна гра «Казка навпаки». Тривалість гри: 7-10 хвилин.

Відповідальний: практичний психолог.

Мета. Підвищити фахову компетентність педагогів. Сприяти проявам творчості та креативності.

Обладнання: текст казок (або фрагменти з них) «Попелюшка», «Червона Шапочка, «Білосніжка та сім гномів».

Хід гри. Психолог. Однією з інтерактивних технологій, які вихователь може використовувати з дітьми, є переказ казки по-інакшому. Зараз ви отримаєте текст або уривок усієї відомої казки й перекажете її, замінюючи основні поняття на протилежні, а інші команди спробують відгадати цю казку.

Приклад: «Жили собі дід та баба. І був у них собака Гава. І приніс їм собака Гава кісточку, та не просту, а цукрову. Баба варила її, варила, не зварила. Дід варив-варив – не зварив. Кицька стрибнула – казанок перевернула. Баба сміється, дід сміється, а собака весело гавкає: «Принесу я вам ще кісточку, не цукрову, а просту!».

Інтерактивна гра «Колаж». Тривалість гри: 5-7 хвилин.

Відповідальний: практичний психолог.

Мета. Сприяти проявам творчості та креативності педагогів, підвести до розуміння, що одне й те саме завдання може бути виконане по-різному, оригінально.

Обладнання: папір формату А3, ножиці, фломастери, смужки кольорового паперу із клейкою основою.

Хід гри. Педагоги отримують аркуш паперу, на якому посередині намальована фігура неправильної форми. Завдання: «домалювати» картину підручними засобами та розповісти про неї двома-трьома реченнями.

Інтерактивна гра «Педагогічний аукціон». Тривалість гри: 7-10 хвилин.

Відповідальний: практичний психолог.

Мета. Підвищити фахову компетентність педагогів; сприяти проявам творчості та креативності. Обладнання: фішки, призи.

Хід гри. Психолог. Кожна освічена людина бажає, щоб її знання, крім морального задоволення, давали ще й матеріальну підтримку. Сьогодні якраз такий випадок. На аукціон виставляємо ось таку чудову книгу. А отримає її той, хто дасть найбільше відповідей на запитання. Правила аукціону:

- 1) Для відповіді підняти руку. Відповіді без черги не зараховуються.
- 2) Називати лише одне поняття.
- 3) Повтори не зараховуються.

За кожен відповідь – отримуєте одну фішку.

Арбітри стежать за виконанням правил аукціону. Запитання: «Які приклади творчих технологій, що їх використовують у роботі з дітьми дошкільного віку, ви можете пригадати?». *Варіанти відповідей:* плямографія, графографія, пуантилізм, малювання свічкою, малювання пальчиком, малюнок вугіллям, тушшю, восковою пастеллю, фломастером, сангіною; ниткографія, дмухавка, штампування, піпеткою, і губкою, зубною щіткою, на основі манної крупи, з використанням блискіток, тирси, пухнаста аплікація тощо.

Психологічна гра «Побажання» (частина II). Тривалість гри: 3-5 хвилин.

Відповідальний: практичний психолог.

Мета. Зняти емоційне напруження; закріпити комфортну, дружню атмосферу серед присутніх.

Обладнання: однакові листівки (за кількістю присутніх), кошик.

Хід гри. Психолог роздає листівки учасникам (які вони заповнили на початку семінару), намагаючись зробити це так, щоб листівка хазяїна не потрапила йому ж таки. Отримавши листівку, кожний читає, що йому побажав колега, та зазначає, чи здійснилось його бажання.

Враховуючи вище викладене, ми можемо стверджувати, що важливим завданням ЗДО є розвиток творчого мислення дитини дошкільного віку. Шляхом вирішення даного завдання ми обрали методіку корекційних шпалер В. Кулешова та розробили Програму роботи готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей. Розроблена нами програма була спрямована на впровадження елементів теорії розв'язання винахідницьких завдань у навчально-ігрову діяльність дошкільників.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

За результатами дослідження нами встановлено, що реалізація Державного стандарту дошкільної освіти в Україні забезпечить єдність і наступність процесу реформування дошкільної та початкової освіти, забезпечить реалізацію основних цінностей, які покладені в основу освітнього процесу, дозволить на державному рівні впровадити принцип педагогіки партнерства, який так важливий в умовах соціально-економічних змін, що відбуваються в країні, а особливо під час пандемії COVID-19.

Уточнено, що дошкільна дидактика розглядає навчання як двоєдиний процес взаємодії педагога та дитини дошкільного віку, який спрямований на засвоєння останніми знань, умінь і навичок, всебічний розвиток їх як особистостей.

На нашу думку, дієвою методикою при підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення творчого розвитку дітей є методика корекційних шпалер В. Кулешова, яка являє собою різновид методів за допомогою впливу кольором на організм та розвиток різних здібностей дітей, зокрема творчих.

Представлена нами у дослідженні «Програма роботи з готовності педагогів ЗДО до забезпечення творчого розвитку дітей», буде сприяти вдосконаленню педагогічної майстерності педагогів-вихователів ЗДО.

На нашу думку, професійне становлення майбутнього вихователя в процесі його підготовки у вищій школі передбачає не тільки оволодіння визначеної сукупністю знань, умінь, навичок, а й його особистісне самовдосконалення, активізацію професійної позиції, виховання таких якостей, як комунікабельність, творчість, тактовність, критичність та ін.

Відзначимо, що чинником успішності його професійної діяльності виявляється сформованість, цінність його особистості. Рівень підготовки майбутнього вихователя до роботи в різних групах визначається сформованістю необхідних знань, умінь, навичок і професійних якостей, які були набуті під час навчання.

Результати аналізу сучасних наукових досліджень переконливо свідчать, що для системи педагогічної вищої освіти пріоритетом стає підготовка спеціаліста, заснована на формуванні у нього світоглядних позицій, переконань, творчих здібностей, професійної гнучкості.

Ми дійшли висновку, що орієнтація сучасної вищої освіти на формування професійно-творчої особистості, фахівця інноваційного типу, який здатний реалізувати освітні стандарти, впроваджувати нові освітні технології, вимагає ефективної організації цілісної професійної підготовки в умовах закладу вищої освіти, постійного оновлення змісту професійної підготовки педагогів, застосування доцільних засобів, методів і форм реалізації серед яких ми пропонуємо використання методики корекційних шпалер В. Кулешова.

Питання професійної підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності знайшло своє відображення в багатьох дослідженнях. Разом з тим, недостатньо розробленою залишається проблема модернізації та діджиталізації підготовки майбутніх вихователів відповідно до сучасних реалій, що і є **перспективою подальших досліджень** у цьому напрямку.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Каньоса, Н. Г., 2020. Ціннісно-сміслова регуляція особистості у сфері професійних досягнень. *Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»*, 28 (1-2020), Київ: Міленіум, 254–264.
2. *Закон України «Про освіту»*. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>> [Дата звернення 15 Лютого 2021].
3. *Базовий компонент дошкільної освіти в Україні*. Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini?print>> [Дата звернення 5 Лютого 2021].

4. Borisova, T. *Preparing a preschool teacher for practical work in a college setting*. Доступно: <<https://vestnik.astu.org/temp/ccdb6b82516e7988af1fa59c7c735f57.pdf>> [Дата звернення 12 Березня 2021].
5. БКДО: новий стандарт дошкільної освіти. Доступно: <<https://www.pedrada.com.ua/article/2895-bkdo-2020-prokt-novogo-standartu-doshklnno-osvti>> [Дата звернення 15 Лютого 2021].
6. Каньоса, Н. Г., 2016. Особливості розвитку творчої особистості дитини засобами образотворчого мистецтва. *Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика», 21 (2-2016), 2*, Кам'янець-Подільський, 54–59.
7. *Кольорові панно у розвитку дитини*. Доступно: <https://gorod.lv/novosti/48026-tsvetovuyie_ranno_pomogayut_v_razvitii_rebenka> [Дата звернення 22 Лютого 2021].
8. *Метод коррекционных обоев Валерия Анатольевича Кулешова – «Методика цветowych кругов»*. Доступно: <<https://nsportal.ru/shkola/korreksionnaya-pedagogika/library/2019/01/02/metod-korreksionnyh-oboiev-valeriya>> [Дата звернення 7 Березня 2021].

THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS FOR ENSURING CHILDREN'S CREATIVE DEVELOPMENT

Nataliia G. Kanosa,

PhD in Psychology, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methodology
of preschool education
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3716-9112>
nata_ka@ukr.net, natkanesa@gmail.com

Abstract. In the article, the issue of training future teachers of preschool education institutions for ensuring children's creative development is construed. The effective requirements for teacher professional training are analyzed; the content of the concepts "training", "professional and pedagogical training" and "chronology" is clarified. It is specified that the professional development of a future teacher in the process of training in tertiary education involves not only mastering a certain array of knowledge and skills but also personal self-improvement, advancement of the professional position and development of such qualities as sociability, creativity, tact, criticism, etc.

The regulatory framework for ensuring the implementation of preschool education in Ukraine is analyzed.

It is established that the implementation of the State Standard of Preschool Education in Ukraine will ensure the unity and continuity of the process of reforming preschool and primary education, provide the basic values underlying the educational process, promote the principle of partnership pedagogy at the state level, which is important in the context of socio-economic changes taking place in the country, especially during the COVID-19 pandemic.

The main methodological aspects of training future teachers of preschool education institutions for ensuring children's creative development are revealed. The principles of the content construction of preschool didactics are determined basing on the current requirements.

It is established that an effective method in training future teachers of preschool education institutions for ensuring children's creative development is V. Kuleshov's method of "corrective wallpaper", which is a type of methods, implying the influence of colors on the organism and development of various children's abilities, including creative.

It is substantiated that the "Program of work on readiness of teachers of the preschool institutions to ensure creative development of children" presented in the research will contribute to the improvement of pedagogical skills of teachers-educators of preschool institutions.

Keywords: professional training; educator; preschool institution; creative development; preschool children; creativity.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Kanosa, N. H., 2020. Tsinnisno-smyslova rehuliatsiia osobystosti u sferi profesiinykh dosiahnen [Value-semantic regulation of personality in the field of professional achievements]. *Zbirnyk naukovykhprats«Pedahohichnaosvita: teoriiai praktyka», 28 (1-2020)*, Kyiv: Milenium, 254–264.1
2. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [Law of Ukraine "On Education"]. Dostupno:<<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [Data zvernennia 15 Liutoho 2021].
3. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini* [Basic component of preschool education in Ukraine]. Dostupno: <<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini?=print>> [Data zvernennia 5 Liutoho 2021].
4. Borisova, T. *Preparing a preschool teacher for practical work in a college setting*. Dostupno: <<https://vestnik.astu.org/temp/ccdb6b82516e7988af1fa59c7c735f57.pdf>> [Data zvernennja 12 Bereznja 2021].
5. *BKDO: novyi standart doshkilnoi osvity* [BKDO: a new standard of preschool education]. Dostupno: <<https://www.pedrada.com.ua/article/2895-bkdo-2020-prokt-novogo-standartu-doshkno-osviti>> [Data zvernennia 15 Liutoho 2021].
6. Kanosa, N. H., 2016. Osoblyvosti rozvytku tvorchoi osobystosti dytyny zasobamy obrazotvorchoho mystetstva [Features of the development of the child's creative personality by means of fine arts]. *Zbirnyk naukovykhprats «Pedahohichna osvita teoriia praktyka», 21 (2-2016)*, 2, Kamianets-Podilskyi, 54–59.
7. *Kolorovi panno u rozvytku dytyny* [Colored panels in the development of the child]. Dostupno:<https://gorod.lv/novosti/48026-tsvetovyie_panno_pomogayut_v_razvitii_rebenka> [Data zvernennia 22 Liutoho 2021].
8. *Metod korrekcionnyh oboev Valerija Anatol'evicha Kuleshova – «Metodikacvetovyh krugov»* [Valery Anatolyevich Kuleshov's method of correction wall-paper - "Method of color circles"]. Dostupno: <<https://nsportal.ru/shkola/korreksionnaya-pedagogika/library/2019/01/02/metod-korreksionnyh-oboev-valeriya>> [Data zvernennja 7 Bereznja 2021].